

Homlokzat: a felületeken a csiszolt
kőlapok és az eltérő méretű
„dalmát” falazattextúrák szervező-
nek ornamentikává

HÍMZETT ÉPÍTÉSZET

Családi ház a budai hegyekben

Építész:
Dienes
Szabolcs

1927-ben Charlotte Perriand, egy gyönyörű bútorműves kopogtatott munkáért Le Corbusier műtermének ajtaján. A javarészt belsőépítészeti és lakberendezési portfóliót a modernizmus hímsoviniszta atyamestere a következő mondattal dobta vissza: „Mi itt nem párnahímzéssel foglalkozunk”. Akkor még egyikük sem tudhatta, hogy Perriand egy hónappal később mégis nála fog dolgozni, mint ahogy azt sem, hogy a mondat egy variációja majd száz évvel később újra elhangzik egy nagykovácsi építkezésen.

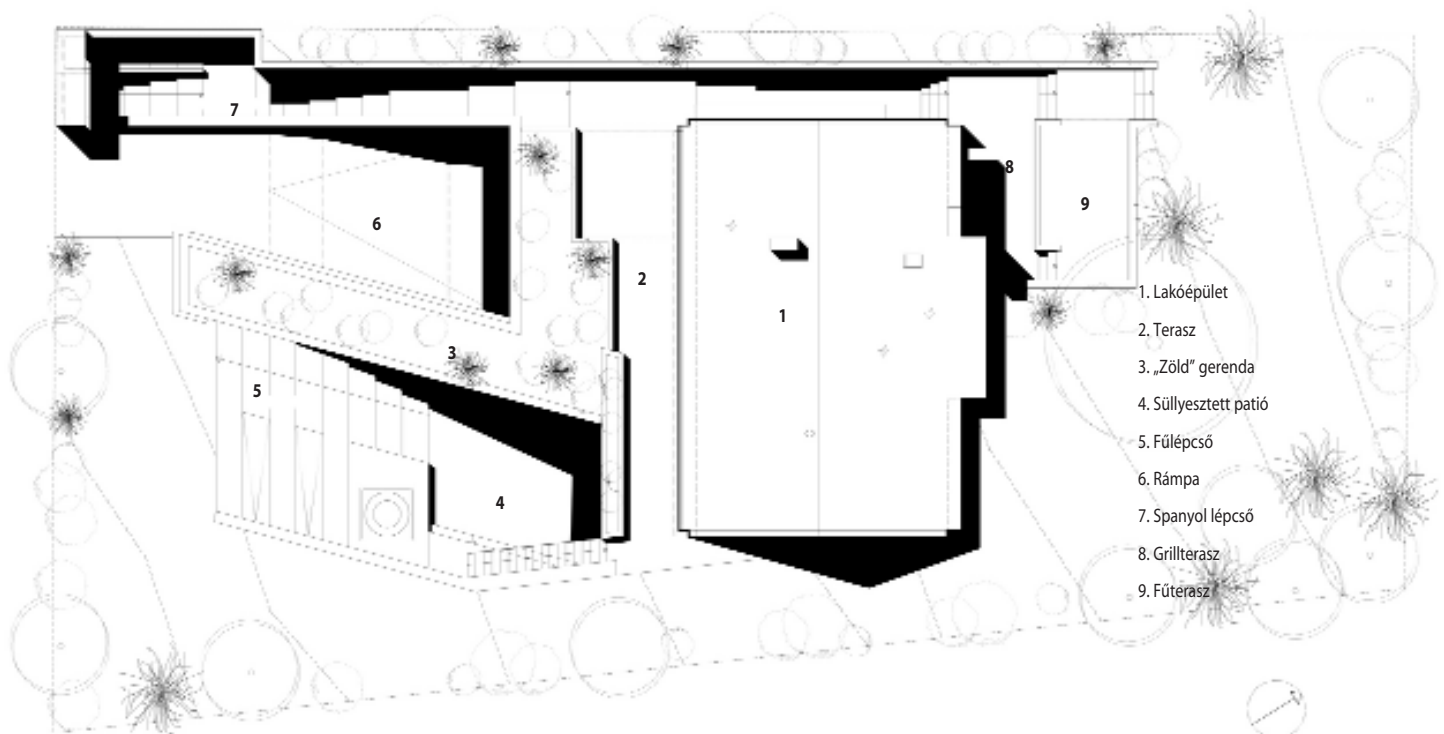
Dienes Szabolcs nagy sikerrel lépett 2007-ben a szakmai nyilvánosság elé [1], amikor az *Év háza* pályázaton Mestermű díjat nyert balatonlellel nyaralójával. [2] Az

akkor már tizenhárom éve gyakorló, de bőséggel fiatal építész házáat hamar felkapták a lapok [3]: a szakmédiá éppúgy közölte, mint ahogy publikálták a közönségmagazinok is. Relevanciáját pedig mi sem bizonyította jobban, mint hogy bekerült a 21. századi dél-dunántúli építészeti bemutató válogatásba, amivel a ház voltaképp a kánonba is emelkedett. [4] Az egygesztusú nyaraló az épülettárgyak azon hagyományához illeszkedett, amelyet Magyarországon Csillag Katalin és Gunther Zsolt győri Audi-pipacsa indított el, és amely a tízes évekre a regionalizmusok mellett egyik legmarkánsabb melléktradícióvá erősödött. Építészeti értékei mellett a projekt szakmaszociológiai szempontból is fontos volt. A kissé

Előkerti homlokzat: az ereszcsonyokon ezen a felületen acélpillér-kettősként jelenik meg. Az osztódobozt a redőnyök fogadására alakították ki

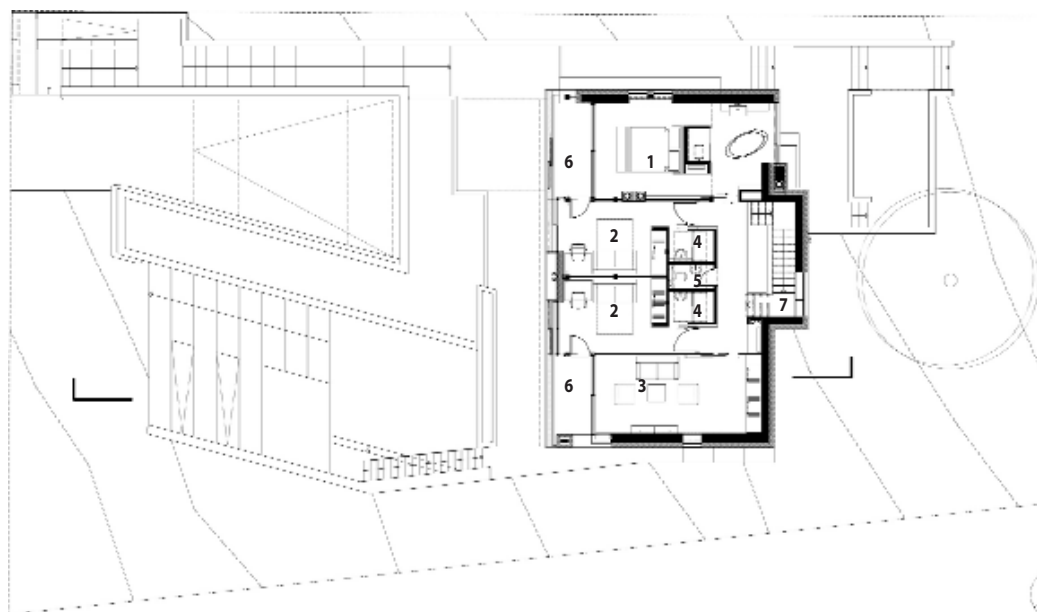

Helyszínrajz: a bejáratú rámpát terepalakulatként kialakított zöld nyelv osztja garázslejáróra és egy attól elválasztott, intimebb előkert teraszra

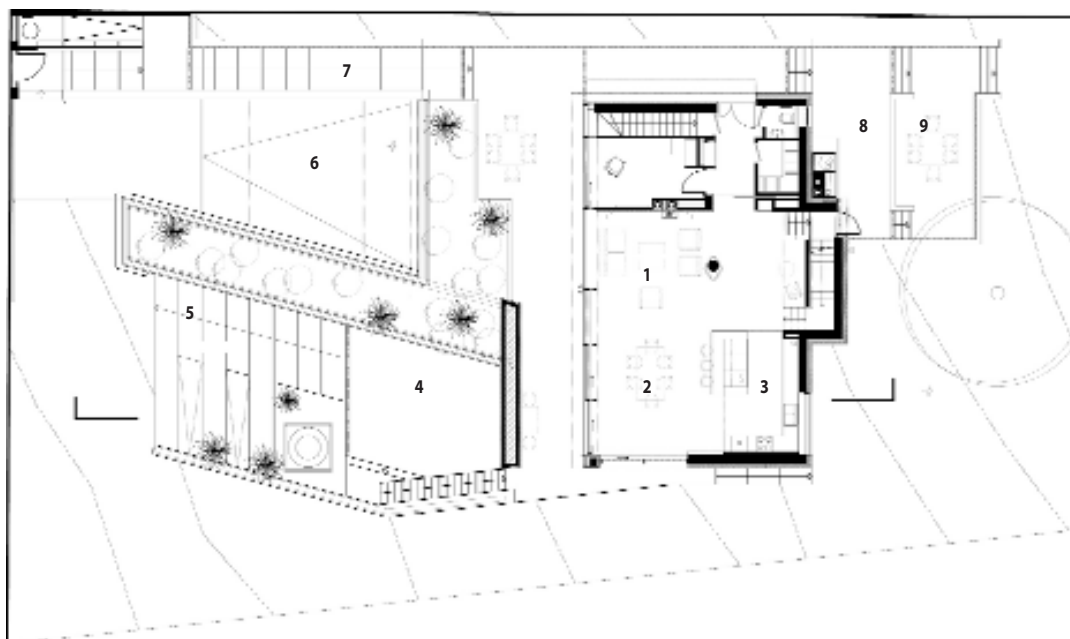
Emeleti alaprajz

1. Szülői háló
2. Szoba
3. Vendégszoba
4. Fürdő
5. vc
6. Terasz
7. Lépcső

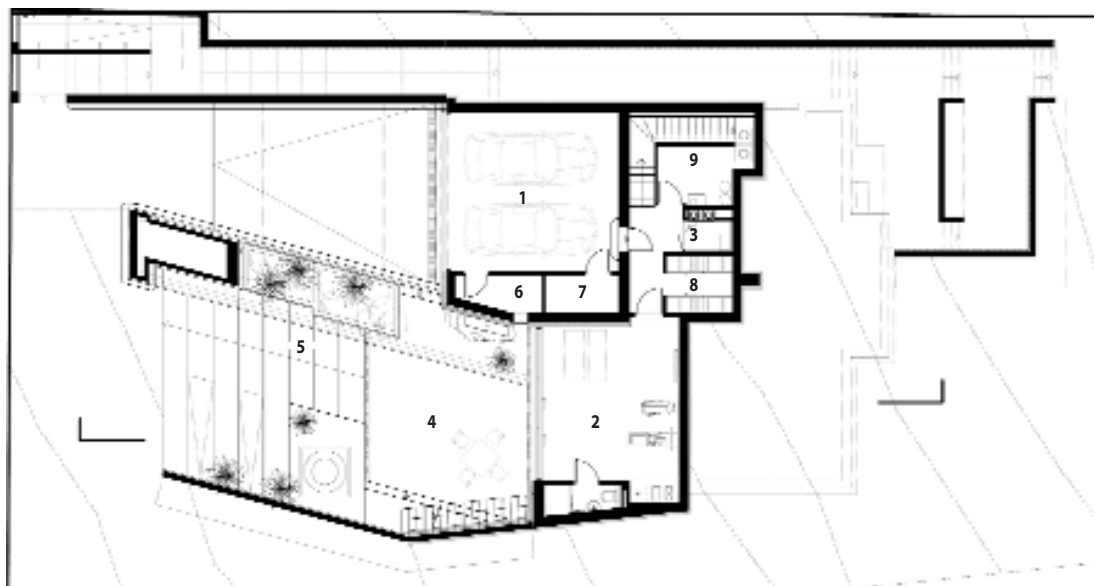
Földszinti alaprajz: jól látszik az oldalra helyezett, terepet követő spanyol lépcső, ahonnan a fontosabb telek- és házfunkciók nyílnak

1. Nappali
2. Étkező
3. Konyha
4. Süllyesztett patió
5. Fülépcső
6. Rámpa
7. Spanyol lépcső
8. Grillterasz
9. Fűterasz

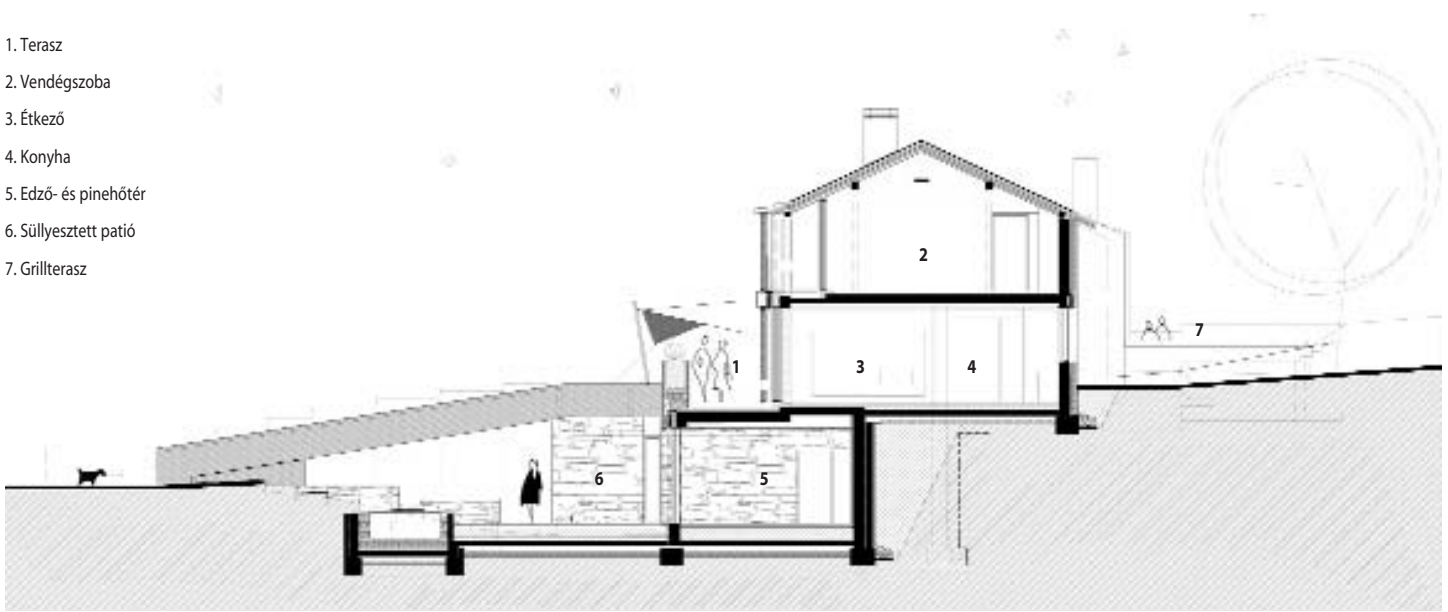
Pincszint: az épületet csak részben pincézték alá a márgás talaj miatt. A garázs mellé uszoda került volna, költség racionalizálás szülte végül a fitnessztermet

1. Személygépkocsi-tároló
2. Edző- és pihenőtér
3. Szauna
4. Süllyesztett patió
5. Fülépcső
6. Raktár
7. Gépészet
8. Gardrób
9. Háztartási helyiség

1. Terasz
2. Vendégszoba
3. Étkező
4. Konyha
5. Edző- és pihenőtér
6. Süllyesztett patió
7. Grillterasz

lenézett – belülről pedig hősöppnyi kisebbségi komplexussal kőművesképzőnek tekintett – oktatás az Ybl Miklós Építéstudományi Karon ez időre nyerte el önálló jellegét, amely a Kapy Jenő kurzusaiból kikerülő alkotók sikerei is kezdtek igazolni. Csontos Györgyi és Borsay Attila; az MCXVI és Pintér Tamás; Zsuffa Zsolt és Kalmár László tényleg csak néhány név a Kapy-óvodából, akik rendkívül ígéretesen indították pályáikat a nullás években.

Ennek a szakmaszociológiai szövetnek a része Dienes Szabolcs is, aki 1994-ben kapta meg első diplomáját az „Yblin”. 1998-ban ugyanitt végzett tervező szakmérnökként, 2003-ban viszont már a Műegyetemen graduál építésmérnökként. Tizenhárom év megszakítatlan képzés, amelyre a 2014-es DLA-fokozat teszi fel a pontot. Rendkívüli munkával felépített curriculum, első visszaigazolása pedig a lellei nyaraló sikere. Mely siker, úgy tűnik, folytatódik. 2008-ban, Nagykovácsiban épül fel a követ-

kező villa, egy nyeregtetős kőházarchetípus [5], amelynek térszervezésekor Dienes Szabolcs már alkalmazza azt a műfogást, amely az itt bemutatott házat is instruálja. Mindkét villát egy külpontosan elhelyezett, terepre illesztett spanyol lépcső koordinálja, amelyről oldalirányba nyílnak a fontosabb terek: terasz, bejárat, grillterasz, fűterasz, kertfunkciók. Tűnjék bár apróságnak, de fontos különbség: ebben az esetben a családi ház nem valamilyen belülről épített és kizárólag a használati rend által alakított térdiagram, hanem kapcsolatok olyan rendszerre, amely a külső tér bejárásából ered. Hasonlít ez ahhoz, amikor egyetlen térkezelési totalitásként tekintenek tervezők telekre és épületekre.* A leheletnyi különbség abban áll, hogy az utóbbi esetben a külsők és a belsők egyensúlya a belső feltárás mentén valósul meg. Dienes Szabolcs ezzel szemben határozottan a telekbejárás dinamikáját fogja hadra, amikor egy külső tengelyt hív szervezőelvként. Markáns középületes gesztus ez, ame-

Metszet: a garázst és a fitnessztermet elválasztó fal anyaghasználata itt a külsőt és a belsőt kívánja egyetlen egységként kezelni

Nézet az utca felől: a főhomlokzatot a motívumok voltaképp négy egységre osztják

Építész, belsőépítész:

Dienes Szabolcs DLA

Statika: Glatz Katalin**Épületgépészet:** Bukovics János**Épületvillamosság:** Zentai Csaba**Épületszerkezetek:**

Reisch Richard

Táj- és kertépítész:

Stéhli Zoltán

Műszaki ellenőrzés, projekt-**menedzsment:** Jánosi László**Kivitelező:** Vantal István**Fotók:** Dienes Szabolcs

lyet – meglehet, tévedek – a Finta József mellett töltött bojtáréveknek tulajdonítok. Fintánál különleges fontosságú az épületek városi pozíciója: a megközelítés és fel-tárás, a külső áramlások időbelisége és a körbejárható-ság által hangsúlyozott szoborszerűség olyan szempon-tok, amelyek csak korlátozottan érvényesülhetnek a napi családiház-építési gyakorlatban.

gazdagsága – jóval romantikusabbnak, bizonyos elemei-ben pedig hagyományosabbnak bizonyult, semhogy szekvenciaként lehessen folytatni a kőkubus hagyomá-nyát. A fájától messze esett almaként kellett tekinteni az új házra: úgy megtartani a közsomszéd attribútumait, hogy azok sikerrel keretezzék a megbízó érzelmesebb építészeti világát.

Párkányrészlet**Irodalom / References**

[1] Finta, József: „Szellemi egységéből kimet-szett ház”, *Alaprajz*, Vol 14, No 2 (2007), pp 34–37.

[2] Kovács, Péter: „3 fokok láz: gondolatok egy balatonlellei ház kapcsán”, *Atrium*, Vol 13, No 2 (2008), pp 30–34.

[3] Pammer, Stella: „A vörös álom (Év családi háza)”, *Családi ház*, No 3 (2007), pp 16–20.

[4] Horváth, András: „Nyaralóépület”, in: 12 év Dél-dunántúli építészete a 21. század ele-jén, 12 év, Tárlat a régió építészetről, Csontváry Múzeum 2010, Dél-dunántúli Épi-tész Kamara, 2010, p 166.

[5] Fekete, Antal: „Kő, kubus, archetípus, La-kóépület a Budai-hegységben”, *Metszet*, Vol 1, No 2 (2010), pp 32–35.

[6] Wesselényi-Garay, Andor: „Paradigmák metszéspontja, Családi ház Budaörs”, *Met-szet*, Vol 9, No 2 (2018), pp 40–43.

[7] Johnson, Philip C: *Mies van der Rohe*, The Museum of Modern Art, New York 1947, p 49, 140.

A nagykovácsi kőház sikere meseszerű folytatást ígért. Egy új beköltöző ugyancsak a faluban szeretett volna telket vásárolni, és a környéken bókálászva figyelt fel a három irányból is jól látható épületre. Az utcából becsöngetve jutott el Dienesig, aki nemcsak a tervek elkészítésében, hanem a megfelelő telek kiválasztásában is segédkezett. A végeredmény a felső szomszédokkal sok tekintetben rokon, de éppoly mértékben eltérő villa lett.

Az álomszerű kezdést azonban hamar árnyalta a vál-ság, ami kihívások időszakot hozott Dienes Szabolcs kar-rierjében is. A beszűkülő piac mellett lehetősége nyílt ugyanakkor arra, hogy különleges figyelmet fordítson a részletekre és a tervezésre. Építési engedélyt 2012-ben kaptak, amit azonban 2014-ben meg kellett hosszabbíta-ni: a megbízó sem tudta magát függetleníteni az általá-nos pénzügyi környezettől. A kivitelezés végül 2014 ele-jén indult, és majd négy év elteltével, 2017 decemberé-ben fejeződött be. Ekkor még épp nem sújtotta az ipart a krónikus munkaerőhiány, de a kimódolt részletek így is próbára tették a szakikat. Amikor az egyikük az abla-kok körüli anyagtalálkozásokon csodálkozott el, akkor hangzott el a mondat Dienes szájából: „Ez nem hímző-szakkör, ez építészeti! Ezt nem lehet egyetlen cernából megvarrni!”

Dienesnek azzal a belső ellentmondással kellett szem-besülnie, hogy a megbízó építészeti ízlése – miközben megragadta a közeli kőházarchetípus anyaghasználati

Ehhez rendkívül építészeti stratégiát választott Dienes Szabolcs, amelyben a „többet”, a „sokat”, és a „gazda-got” nem formákkal és ornamentikával, hanem anyagok-kal, részletekkel és tervezettséggel igyekezett megfele-ltetni. Miközben a befoglaló forma a kőházarchetípus is-métlése, a pozíció már nem bütös, hanem nyerges; mi-közben nincsenek dekorációk, az összes elképzelhető építészeti részlet és mellékszerkezet egy motívum erejé-vel lép fel. Míg a minimalizmus hatalmas energiákat mozgósít annak érdekében, hogy egy esztétikai ideától vezéreltetve elérje a „majdnem semmi”*** állapotát, ad-dig Dienes Szabolcs hasonlóképp hatalmas energiákat mozgat meg azért, hogy minden, ami van: látsszon. Már esett szó arról, hogy megjelennek Dienes Szabolcs házaiban bizonyos középületes – monumentális – voná-sok. A külpontos szervező tengely mellett feltétlen ilyen itt a zöldnyelv – zöldhíd –, amely a pincelejárót osztja a garázsbehajtóra és egy intimebb teraszra, továbbá ilyen-tekintethető azok a kompozíciók, amelyeket Dienes a szerkezeti „maradék részletek” ürügyén hoz létre. Vagyis: így lesz párkánymotívum a redőnyök befoglalótokjából, oszlop-motívum az ereszcatornákból, és lesz eltérőn sző-vött köpeny a kőburkolatból, amelynek osztása, sűrűsége, csiszoltsága és mérete egyszerre idézi Janáky István kőkezelési eljárásait és köti a házat Gottfried Semper manapság oly divatos Bekleidungstheorie-jéhez. Nem ar-ról van szó, hogy ez a ház egy építészeti illusztráció, ne-

tán gyakorlati traktátus lenne, hanem arról, hogy Dienes sikerrel fordítja saját szakmájának kurrens részletképzési gyakorlatára az érzelmesség igényét. Ennek eredménye egy olyasfajta sűrítmény, kollázs, amelyet igaztalan lenne a manierista jelzővel illetni, viszont jellegéből adódóan tömény és sok. Mely töménység és sokság jellemzően idegen a családi házak egyneműséget kereső tervezési gyakorlatától, elfér viszont egy középület nagyobb léptékén.

Az alaprajzokat böngészve lesz igazán feltűnő a kettős kereszttengek szerinti szervezés. A megközelítés oldalirányú, de innen merőlegesen tárul fel az előtér-nyitány-konyha térsor, hogy visszabilentse a tengelyt azzal az apszissal, amelyet a lépcsőház hátsó kerti kitüremkedése hangsúlyoz. Ma már nem igazán beszédtéma, de ez a diszpozíció Wrighttól érkezik Európába: ő az, aki az Oak Parkban lévő házainak tervezésekor szembesül azzal, hogy tarthatatlan a zindely-stílus utcára szervezett megközelítése. A konfliktusokkal elhaladó ismerősök még beköszönhetnek a tornácra hűsítő háziaknak – és viszont –, ám a gépkocsi magát a helyzetet teszi értelmezhetetlenné: a zaj és a sebesség okán Wright elfordítja a házat, oldalra-hátra teszi a tornácot és a bejáratot, megteremtve ezzel a huszadik századi lakóház-elrendezés alaptípusát, amely persze eltér a parkban álló villa palladiánus-miesiánus-corbusiánus hagyományától.

Visszatérve Nagykovácsiba: a ház részlegesen pincézett, de amúgy a szokásos: garázs, fitness – lett volna itt egy uszoda, de az észszerűség inkább egy lakrészre szavazott –, továbbá gépészet. A tetőtér a klasszicizáló szimmetria diadala: egy szülői, egy vendég- és két gyerekszoba tükrös elrendezésben.

Érthető és értékelhető tehát az erőfeszítés, ahogy Dienes Szabolcs magasan pallérozott részletképzési kultúrával – a hagyományos formák és a korszerű anyagok ellenpontozásával – köti a hazai építészetszínvonal magas gyakorlatához ezt a házat. Az indamotívumok, az IVANKA által gyártott betonfelületek, az éjjeli LED-világítása okán izzó lávaként megjelenő zöldnyelv, a kőfelületek eltérő szöttesei már-már szét is feszítik a megbízó által rögzített ízléskereteket. Itt és most így és ennyit lehetett.

Menekülés ez az építészetbe és egy jelenleg a vakfolt felé tartó hagyományba, ami teret enged némi melankóliának is: nem a legjobb ugyanis látni, ahogy a szakmájukat szerető, ezért munkával tenni akaró építészekben benne ragadnak házak, hogy nem jönnek a lehetőségek, hogy nem építhetnek úgy és annyit, amire képességeikből telne. A kortárs hazai családiház-építészetben belül stilisztikai lingua francává vált a késő modern, majd egy hatalmas szakadék, és változatlanul tódulnak a mediterrán ízek. A kettő között pedig azok a kollégák, akik korlátos sikerekkel próbálnak valamit kezdeni a hagyomány

és a technológia, az univerzalitás és a regionalizmus problémájával egy olyan teoretikai közeget, amelyet ez manapság kevéssé, vagy nem ebben a formában érdekel. Innen nézve lesz különösen nagy öröm, hogy ezen a helyen ez a ház felépülhetett.

Wesselényi-Garay Andor

* Nagy Csilla és Tóth Zoltán munkái ennek klasszikus példái [6]

** Philip Johnson szerint: Mies expresses [his ideas on architecture] it in the German phrase beinahe nichts, „almost nothing”. p: 140, de Johnson a katalógus 49. oldalán adja Mies szájába: As in architecture, he has always been guided by his personal motto, „less is more”, a forrás megjelölése nélkül. Ezzel útjára indítja a modern építészet egyik csatakiáltás-szerű bonmot-ját. [7]

A hagyományos formák, kortárs anyagok és egy szélesebb ízléshorizonton is értelmezhető részletek egymásmellettsége határozza meg a tervezői attitűdöt

A b s t r a c t s

SUGÁR, Péter: THE POETICS OF PRACTICE**Citation:** *Metszet*, Vol 10, No 2 (2019), pp 14-21, DOI: 10.33268/Met.2019.2.1

JAZZ LOFT AQUINCUM APARTMENTS, ÓBUDA, HUNGARY

ARCHITECTS – GÁBOR TURÁNYI and BENCE TURÁNYI

Covering a period of almost thirteen years involvement with this project father and son architects have worked to find a fitting harmony between the old and new. Taking a long abandoned redbrick industrial building and completing the theme of brick construction to the exterior whilst inserting a contemporary reinforced concrete interior enforces these ideas. The metal cladding used on the exterior to roofs and balconies helps to offset the brickwork and confirm the design philosophy of this architectural practice.

AMICHAY, Eva: PAWSON IN JAFFA**Citation:** *Metszet*, Vol 10, No 2 (2019), pp 22-25, DOI: 10.33268/Met.2019.2.2

THE JAFFA HOTEL AND RESIDENCES, TEL-AVIV, ISRAEL

ARCHITECT – JOHN PAWSON

In Tel-Aviv, The City That Never Sleeps, how does one create a place to relax in relative calm? A former convent and hospital has been refurbished, including careful restoration of archaeological structures to create a new spatial character via the combined use of historical and contemporary furnishing and installations.

WARE-NAGY, Orsolya: CAREFUL EXTRAVAGANCE**Citation:** *Metszet*, Vol 10, No 2 (2019), pp 26-29, DOI: 10.33268/Met.2019.2.3

ONE ROOM HOTEL, ANTWERP, BELGIUM

ARCHITECTS – DRIESEN, VERSCHUEREN and DEBAETS (DMVA)

It would have been reasonable to take this tiny house, dating back to the 17th century, and simply restore it as a conventional dwelling, instead the client opted to explore new concepts in tourist accommodation. Taking all parts of the structure, both new and old, then painting them white (excluding the floors and entrance door) creates a clean aesthetic suited to short term rentals. This project offers a temporary place of stay to people who wish they had done a similar project but never got around to it.

SEBES, Péter: THE AESTHETICS OF CENSORSHIP**Citation:** *Metszet*, Vol 10, No 2 (2019), pp 30-33, DOI: 10.33268/Met.2019.2.4

HABITAT OF ORPHAN GIRLS, KHANSAR, IRAN

ARCHITECTS – ZAV ARCHITECTS

There is thought to be 140 million orphans world wide, these citizens have a right to a home and personal identity. This project in Khansar does just that by providing shelter and a true sense of „persian” cultural status. Respecting Iranian traditional laws this building has balconies covered in hijab-like textile awnings which provide the occupants with a sense of privacy and cultural inclusion. Otherwise this project does not attempt any form of grand architectural statement being constructed from locally sourced materials, following in the tradition of an atrium house with a water feature in the garden.

WETTSTEIN, Domonkos: FOLK-URBAN DECONSTRUCTION**Citation:** *Metszet*, Vol 10, No 2 (2019), pp 34-37, DOI: 10.33268/Met.2019.2.5

PORTUSHOME GUEST HOUSE, KISDÖRGICSE, HUNGARY

ARCHITECT – BARNA KOVÁCS D.

Should Folklore dictate how an architect designs a building or not? Maybe it is time to deconstruct the idea that traditional techniques can only apply to certain building types or locations. This guest house combines contemporary ideas of comfort and spatial arrangement with traditional, regional, construction skills. The resulting building establishes a new, yet, recognisable typology without falling victim to sentimentality.

WESSELÉNYI-Garay, Andor: EMBROIDERED ARCHITECTURE**Citation:** *Metszet*, Vol 10, No 2 (2019), pp 38-43, DOI: 10.33268/Met.2019.2.6

FAMILY HOME, NAGYKOVÁCSI, HUNGARY

ARCHITECT – SZABOLCS DIENES DLA

Modernism questioned the idea of architectural decoration by drawing comparisons to embroidered cushions. Now we live in an age where decoration, although not obviously functional, can be viewed as architectural. This new form of architectural embroidery or embellishment brings with it another sense of worth that reinforces ideas of architectural wealth through visual creativity. Patterned brickwork, stone walls and decorative finishes to metal sheet and concrete all work together to create an architectural entity.

WETTSTEIN, Domonkos: BALATON VILLA**Citation:** *Metszet*, Vol 10, No 2 (2019), pp 44-47, DOI: 10.33268/Met.2019.2.7

VILLA AT LAKE BALATON, SIÓFOK, HUNGARY

ARCHITECT – MIHÁLY CSIKÓS

Traditionally homes found on the bank of Lake Balaton served as summer season only holiday destinations. Now, due to changes in transportation, work-life variations this location is now being sought for all year round living. The question being how to establish a home which serves equally well throughout the year, a more urban typology or a Mediterranean feel?

TARI, Gábor: CAPTIVATED BY WHITE**Citation:** *Metszet*, Vol 10, No 2 (2019), pp 48-51, DOI: 10.33268/Met.2019.2.8

COLOUR AND ARCHITECTURE AN INTERNATIONAL COMPARISON

ARTICLE BY – Dr. GÁBOR TARI

The question of why so many buildings are finished in white render has been investigated by Dr Tari in order to assess why colour schemes in architecture seem to be limited. Naturally this research touches on the united subjects of form, colour and texture linked to social factors of wealth and building use types. Sadly the result of his work demonstrates that, although seemingly natural materials (brick, stone, wood) are thought of as being valid for construction, plaster renders usually end up being white or beige due to a lack of colour identity being recognised at an urban planning level. Meanwhile, once colours are used a sense of visual wealth is attained, although pastel tones are preferred.

MEDGYASSZAY, Péter: A „SUSTAINABLE HOUSE”**Citation:** *Metszet*, Vol 10, No 2 (2019), pp 52-55, DOI: 10.33268/Met.2019.2.8

REFURBISHMENT OF A LISTED DWELLING HOUSE

ARCHITECT – PÉTER MEDGYASSZAY

Ten years after the complete restoration of a listed dwelling house architect Péter Medgyasszay assess progress in terms of construction technology and environmental impact. Amongst his conclusions issues of problems regarding securing thermal insulation, waterproofing and thermal performance have been examined. From an energy point of view this project has been successful despite some technical problems. Current technologies, not available ten years ago, would also benefit this project type.